

I en krönika drev skribenten tesen att de personer som bidragit till att Thomas Quick fällts för mord borde "åka dit", inte Quick. Trots att det inte fanns belägg för påståendet fastslog skribenten att polisen A "fabricerat bevismaterial och ljugit inför rätta". Det är inte acceptabelt att utan tillräckligt stöd påstå att en person är kriminell.

Pressens Opinionsnämnds beslut

Pressens Opinionsnämnd klandrar Aftonbladet för att ha grovt brutit mot god publicistisk sed.

Genom beslut den 14 september 2011 hänsköt Allmänhetens Pressombudsman (PO) ett ärende avseende Aftonbladet till Pressens Opinionsnämnd.

PO:s beslut hade följande lydelse.

Vad tidningen skrev

Den 10 april 2011 publicerade Aftonbladet en krönika av Jan Guillou under rubriken **Skurkarna förblir ostraffade efter Quick-skandalen**.

Ingressen lyder:

"Överheten har äntligen hittat en skurk att ingripa mot i serierättsskandalen Thomas Quick, mannen som lyckades bli fälld för åtta mord som han inte begått."

I texten driver skribenten tesen att de personer som bidragit till att Thomas Quick fällts för mord borde "åka dit", inte Quick. I texten nämner han till exempel --- (fem personer).

Om polisen A (namnet angavs) står det:

"Det är inte heller polisen A som åkt fast. Han har visserligen fabricerat bevismaterial och ljugit inför rätta. Men överheten har låtit honom löpa."

Anmälan

Krönikan anmäldes av kriminalinspektör A vid polisen i Sundsvall. Han menade att den delen av texten som handlade om honom gjorde gällande att han begått tjänstefel genom att ha fabricerat bevismaterial och mened genom att ha ljugit inför rätta.

Liknande påståenden hade tidigare gjorts i form av formella anmälningar mot honom som handlagts av både Justitiekanslern och Riksåklagaren. Ingen instans hade funnit anledning att inleda förundersökning eller rikta kritik mot hans arbete.

Jan Guillous påståenden om att han begått brott var kränkande och osanna.

Tidningens svar

Aftonbladet svarade att en krönikör har en friare roll än en reporter. Han eller hon kan uttrycka egna värderingar, generalisera och spetsa till. Meningarna om A var skarpt formulerade, men det var inte första gången som påståenden av den typen förts fram om polisutredningarna angående Thomas Quick.

2009 hade advokat Pelle Svensson givit ut en bok med titeln **Quick - den stora rättsskandalen**. Där berättade han bland annat att det fanns en sammansvetsad grupp av poliser i vilken A var med. De gick ofta ut och åt middag tillsammans på kvällarna. Ofta tog de med sig Thomas Quick - utan handbojor. Ett mycket märkligt beteende om man verkligen trodde att Quick var massmördare.

I fallet med ---, vars kropp aldrig återfunnits, anlätades en norsk expert för att analysera ett fynd. I ett första utlåtande sa denne att fyndet eventuellt kunde komma från en människa. Efter kontakter mellan A och experten skärpte denne sin formulering och menade att fyndet sannolikt kom från en människa mellan fem och 15 år gammal. När SKL senare undersökte fyndet visade sig detta vara helt taget ur luften.

Liknande frågetecken hade funnits för delar av utredningen om mordet på ---. Quick hade lämnat en rad olika uppgifter om mordvapnet innan han gav ett korrekt svar. Filmen från rekonstruktionen visar att A hjälpte Quick på traven.

I ansökan om resning i detta fall hävdade advokaterna att A lämnat oriktiga uppgifter under rättegången.

När det gällde JK:s roll menade Aftonbladet att Justitiekanslern ändrat sig. Som belägg för detta citerades en debattartikel av JK Göran Lambertz:

"Nu väntar reningsprocesser och förmodligen ytterligare en del debatt. Låt oss hoppas att detta leder oss närmare sanningen, eller i varje fall till en slutsats som nästan alla kan förlita sig på."

Anmälares kommentar

Anmälaren svarade att Jan Guillous påståenden inte rymdes inom den friare roll som en krönikör har. Skribenten hade utan reservation påstått att anmälaren begått grova brott i tjänsten. Det var grovt förtal.

Att det, enligt tidningen, inte var första gången som påståenden av den typen förts fram var inte en hållbar ursäkt vad som påstås i krönikan.

När det gällde uppgifterna i Pelle Svenssons bok, så var detta rena skrönor för att misstänkliggöra utredningsarbetet. Även om det hade varit sant var det, enligt anmälaren, svårt att förstå hur det skulle kunnat vara en grund för att påstå att anmälaren fabricerat bevismaterial och ljugit i rätten.

Svea hovrätts grund för beslutet om resning i fallet som gällde --- var inte grundat på att anmälaren skulle ha manipulerat utredningarna eller ljugit i domstolarna. Det framgick av beslutet.

Att professorn i osteologi, ---, skulle ha låtit sig påverkas och ändrat sitt utlåtande på grund av påverkan från anmälaren var bisarrt. Faxmeddelandet som åberopades var dessutom sänt till professor --- vid Rättsmedicinalverket i Umeå. I det stod bara vad (professorn i osteologi) sagt vid ett arbetsmöte.

Då tidningen valt att citera förre justitiekanslern Göran Lambertz i sitt yttrande ägnade anmälaren en betydande del av sitt yttrande till den utredning som JK gjorde 2006 av utredningarna runt Quick. Han lyfte bland annat fram följande citat:

"Den samlade bedömningen som Justitiekanslern gör av förhørsutskrifterna är emellertid att förhören med Thomas Quick genomfördes rättssäkert och att det saknas anledning att anta att förhørsledaren på ett otillbörligt sätt påverkade de svar Thomas Quick lämnade."

"Justitiekanslern har inte funnit något stöd för att förhørsledaren, A, vilseledde rätten i samband med att han hördes som vittne."

"Med anledning av den allvarliga kritik som anmälarna har riktat främst mot åklagare och förundersökningsledaren vill jag särskilt poängtera att utredningen inte ger stöd för någon annan slutsats än att dessa personer efter omständigheterna har gjort ett skickligt arbete."

Anmälaren undrade hur Aftonbladet, i den citerade debattartikeln av Lambertz, kunde tolka in att denne ändrat åsikt när det gällde påståendena om att anmälaren ljugit i rätten och manipulerat bevisning.

PO:s bedömning

En krönikör har en större frihet att uttrycka åsikter än vad som är rimligt i

nyhetstexter. Det personliga förhållningssättet är det som karaktäriserar en krönika. Att kunna rikta kritik mot företeelser eller personer som agerar i offentligheten är en del av krönikörens frihet.

Men det finns gränser även för vad en krönika kan innehålla. Det är till exempel inte acceptabelt att utan tillräckligt stöd påstå att en person är kriminell. Det är inte belagt i detta fall. Tvärtom föreligger en utredning av Justitiekanslern, som friar A från påståendena om att han manipulerat bevisning och ljugit i rätten.

Jag noterar att de flesta som nämns i denna krönika kritiserar för sina handlingar. Kritiken framförs i allmänhet som beskrivningar av vad som faktiskt inträffat, eller så framgår det att kritiken är en bedömning, en åsikt från krönikören.

När det gäller A fastslås det emellertid, trots JK:s utredning, som ett sakförhållande, utan förbehåll, att han "fabricerat bevismaterial och ljugit inför rätta".

Aftonbladet har med den formuleringen klivit över gränsen för vad som är pressetiskt godtagbart i krönikeform och bör klandras.

Ärendet överlämnas till Pressens Opinionsnämnd, PON.

Ärendet hos Pressens Opinionsnämnd

Tidningen har anfört bl.a. följande. JK:s slutsatser, att utredningarna som ledde till åtta fällande domar mot Thomas Quick är i det närmaste föredömliga, härstammar från 2006. Det är numera bevisligen felaktiga slutsatser. Modernare dokument, bl.a. de som ligger till grund för de resningsansökningar som lett till att Quick frikänts, visar på annat. Och de ger Jan Guillou skäl att uttrycka sig som han gör.

Anmälaren har anfört bl.a. följande. De granskningar som företagits av JK 2006, riksåklagaren 2009 och Svea hovrätt 2009 och 2010 ger inte stöd för påståendena att han ljugit inför rätta och fabricerat bevismaterial. Som framgår av åklagarens och hovrättens ställningstaganden kan man ha olika mening i bevisfrågor och beträffande utredningsmaterialet utan att det för den skull finns grund för att han ljugit inför rätta och fabricerat bevismaterial.

Pressens Opinionsnämnds bedömning

Nämnden instämmer i PO:s bedömning och finner att tidningen ska klandras för att ha grovt brutit mot god publicistisk sed.

